

Blinde Joseph

DOOR **A. J. HOOGENBIRK**

NIJKERK — G. F. CALLENBACH

.... leerde hij zijn harmonica bespelen,.... biz 9.

BLINDE JOSEPH

EEN VERHAAL

DOOR

A. J. HOOGENBIRK

DERDE DRUK

NIJKERK — G. F. CALLENBACH

I.

GEEN BLIJDE JEUGD.

Nu een eeuw en meer geleden, kon men vaak in de straten van de stad Carlisle in het Noordwesten van Engeland, niet ver van de Schotsche grenzen, een schouwspel zien, waarbij menig vreemdeling verwonderd een oogenblik bleef staan.

Daar toch trof men op den openbaren weg, te midden der voetgangers, een knaap aan, die een jaar of veertien zal oud geweest zijn. Hij zag er gezond uit. Alleen stonden zijn

oogen strak, en wendden zich nergens heen. Wie goed toezag, bespeurde daaraan reeds dat de knaap blind moest zijn, en dat was ook zoo.

't Viel trouwens bovendien te bespeuren aan de langzaamheid en voorzichtigheid, waarmee hij zijn weg ging. Naderde hem iets of iemand, dan scheen hij het op het gevoel af te bespeuren, en week op zij. Een dun stokje hield hij in de hand, en voelde daarmee nu en dan voor zich uit naar de hindernissen op den weg. Die kwamen hem echter weinig voor, want, ten eerste scheen hij in de meeste straten, ondanks zijn blindheid, zeer goed thuis te zijn, ten andere was hij blijkbaar bij de meeste inwoonders bekend, en toonde klein en groot zich bereid hem, zoo noodig, te waarschuwen of te helpen. „Blinde Joseph” kon veilig zijn weg vervolgen door de straten van Carlisle. Trouwens in veel latere tijden en in onze drukke groote steden, is ook nog wel eens iets dergelijks gezien.

Blinde Joseph werd zeker meer beklagd dan benijd, en daar was ongetwijfeld alle reden voor, want niet alleen zijn blindheid

maar ook verschillende omstandigheden, waarin hij verkeerde, maakten, dat menigeen hem dikwijls met deernis aanschouwde.

Joseph was de zoon van arme ouders, die hun ongelukkig kind, dat reeds bij zijn geboorte blind bleek te zijn, met groote liefde en zorgvuldigheid hadden verpleegd. Niet zeer lang echter was hun vergund geweest dat te doen. Toen Joseph vier jaar oud was, verloor hij kort na elkander en vader en moeder. Daar zijn ouders weinig of niets hadden nagelaten, zou hij in het weeshuis der armen zijn opgenomen, en op kosten van het kerspel opgevoed, indien niet een oom, de broeder zijns vaders, schoon zelf ver van bemiddeld, zich over den armen wees had ontfermd.

Deze oom had zelf een tamelijk groot gezin, waarvan echter eenige kinderen reeds in de verdiensten waren. Liever dan zijn neefje „van de armen” te zien opvoeden, nam hij zelf de zorg op zich, en had nu reeds tien jaar den ouderloozen knaap onderhouden. Van onderwijs in den eigenlijken zin had echter weinig sprake kunnen zijn. Scholen voor blinden waren toen nog vrij zeldzaam, en men miste destijds

nog vele hulpmiddelen, die wij thans kennen om den ongelukkigen blinden allerlei te leeren, dat hun later van nut kan zijn in het leven of hun lot veraangenamen.

Zoo was de blinde Joseph groot geworden zonder bijna iets te leeren, dan wat men uit den omgang met anderen kon opdoen. Op school had men hem natuurlijk niet kunnen gebruiken, zoodat van lezen en schrijven leeren geen sprake was geweest. Zijn oom had echter getracht den jongen neef door voorlezen nog zooveel mogelijk kennis aan te brengen. Op deze wijs had de blinde knaap toch allengs een behoorlijke kennis gekregen van velerlei, waar zelfs kinderen met twee goede oogen vaak weinig of niets van wisten, zooals aardrijkskunde en geschiedenis. Vooral in de Bijbelsche geschiedenis was Joseph in kennis zijn meesten speelmakkers ver vooruit.

Dat kwam hoofdzakelijk daardoor, dat in dit gezin de goede gewoonte bestond, om elken dag een of meer gedeelten der Heilige Schrift te lezen. Daarbij had Joseph de vrijheid om, als hij wilde, op die schooluren waarin Bijbelsch onderwijs gegeven werd, de lessen

bij te wonen. Zelden sloeg hij zulk een gelegenheid over.

Ik sprak zoeven van Josephs speelmakkers. Die had de ongelukkige blinde knaap er niet weinige, wat althans eenige troost heeten kon in zijn overigens vaak zoo eentonig leven. Wel kon hij bij de meeste spelen niet meedoen, en zelfs geen toeschouwer heeten, maar er werd gelachen en gepraat, ook veel met hem, en dat reeds bood een welkome afleiding. Het was zelfs aardig te zien, hoe sommige knapen zich beijverden hun blinden vriend een genoeg te doen, door hem bijv. te verrassen met appelen of peren, die zij voor hem bewaard hadden.

Doch er was nog een andere reden, waarom het gezelschap van Joseph bij de knapen en ook nog wel bij ouderen zoo gezocht was. De blinde jongen bezat namelijk, gelijk zoo velen zijner lotgenooten, een bijzondere gave voor de muziek. Dat was reeds vroeg gebleken, toen hij nog zeer jong den dienst bijwoonde in de prachtige Munsterkerk zijner geboorteplaats.

Gij moet weten, dat bij den eeredienst der

Engelsche bisschoppelijke kerk, „de kerk van Engeland”, veel meer muziek en zang te pas komt dan bij den zeer eenvoudigen dienst in onze kerken. De Engelsche kerk heeft wel indertijd met de leer van Rome gebroken, en bezit een belijdenis veel op de onze gelijkend, maar heeft allerlei plechtigheden en vormen van het Pausdom behouden. De kwade gevolgen daarvan zijn niet uitgebleven, en bewijzen het best hoe Calvijn volkomen gelijk had, toen hij alle onnoodige uiterlijkheden eenvoudig afschafte.

Als de kleine Joseph den dienst in de Munsterkerk bijwoonde, scheen hij een geheel andere knaap dan gewoonlijk. Er kwam levendigheid over zijn soms zoo strakke trekken, en blijkbaar was zijn geheele hart vervuld van de tonen en klanken die hij hoorde. Bij het naspel was hij altijd de laatste toehoorder, en had men soms moeite hem mee naar huis te krijgen. Begreep hij van de preek weinig, elke toon en noot der muziek scheen tot oor en hart door te dringen. Het orgel was voor hem het wonderlijkste en heerlijkste ding ter wereld. Honderdmaal overdacht hij in zich zelf hoe

zoo'n orgel er toch wel uit zou zien. Telkens vroeg hij er oom en neefs naar. Maar dat hielp niet veel. Want al konden zij hem, zoo-veel mogelijk althans, beschrijven hoe het orgel er van buiten uitzag, omtrent het inwendige wisten zij hem weinig te vertellen, wijl zij zelf daar geen begrip van hadden.

Zoo bleef dan Joseph even wijs of liever even onwetend als hij was omtrent dat wonderlijke orgel, 'twelk trouwens een beroemd instrument was. Maar zijn hart brandde van verlangen om meer te weten.

Zooals ik reeds zei, was Joseph's groote liefde voor muziek een reden te meer, dat knapen en ouderen zijn gezelschap zochten.

Ge moet weten, dat onze Joseph op zijn tienden verjaardag van zijn oom een muziek-instrument ten geschenke had ontvangen, veel gelijkend op wat wij een harmonica noemen. Moeilijk had men den armen blinden jongen grooter genoeg kunnen bereiden dan met dit geschenk. Het streelde bij het spelen zijn oor, het verschaft hem bezigheid en afleiding. Bijna zonder eenige hulp of nadere aanwijzing, leerde hij zijn harmonica bespelen, al bleef

hem ook vooreerst nog een raadsel, hoe zulk een ding in elkaar zat.

Weldra was hij in staat er een lied op te doen hooren, en zijn blijdschap was groot toen hij oom daarmee kon verrassen. Op het een volgde het ander. Thans was blinde Joseph met zijn harmonica bij zeer velen een welkome gast. Hij speelde voor zijn makkers, maar werd ook menigmaal hier of daar in huis genoodigd om zich eens te laten hooren. En al deed onze vriend het niet om geld, toch kreeg hij vaak een belooning voor zijn spel, 't zij dan in geld of op andere wijs. Allengs leerde hij trouwens, geheel op 't gehoor af, zeer juist en zuiver spelen, en zoo mooi als op zijn altijd eenigszins gebrekkig instrument mogelijk was. Dikwijls zei oom bij zichzelf: had ik maar geld, ik liet dien jongen voor de muziek opleiden. Daar zit toch zijn lust in, en voor wat anders is hij kwalijk te gebruiken.

Geregeld woonde Joseph de diensten in de hoofdkerk bij. Vooral des Zondagnamiddags verzuimde hij nooit, wijl alsdan zeer veel gezongen werd, en het orgel natuurlijk telkens dienst deed.

Hij had in de kerk een eigen plaats. Niet wijl hij een groot heer was, want zijn oom kon veeleer behoeftig heeten, maar omdat het plekje, waar men hem een stoel had gegeven, toch voor niets anders te gebruiken viel. Het was namelijk zoo dicht bij het orgel, dat men van daar slechts het fraaie hekwerk zien kon, doch overigens alleen kon hooren wat in de kerk voorviel. Daarbij liep de blinde knaap, die aan een andere plaats toch niets meer zou gehad hebben, op de zijne geen gevaar van onaangename ontmoetingen met kerkbezoekers, die wellicht niet wisten dat het gezicht hem ontbrak, wijl dit aan zijn oogen niet zoo dadelijk was te zien.

Voor blinde Joseph echter was dat vergeten hoekje de heerlijkste plaats van alle, wijl hij er zoo dicht bij het geliefd groote kerkorgel zat. Nooit werd hij moede naar de heerlijke tonen en klanken te luisteren. Telkens vroeg hij zich af, hoe dat wonderlijk instrument er toch wel uit zou zien, en vooral hoe het werkte om zoo liefelijke geluiden voort te brengen. Zooals ik reeds zei, had men te huis al getracht zoo veel mogelijk

aan zijn weetgierigheid op dit punt te voldoen. Maar de uitlegging had onzen onderzoeker weinig bevredigd. Hij moest er meer van weten, en gaarne zou hij den organist of een van diens helpers om inlichting gevraagd hebben, indien hij maar gedurfd had.

Echter lieten hem zijn gedachten geen rust, en eindelijk besloot hij toch eens persoonlijk een poging te doen om achter de waarheid te komen. Daartoe bood zich onverwacht gelegenheid.

II.

OP HET ORGEL.

Ge moet weten, dat de hoofdkerk van Carlisle, gelijk de meeste kerkgebouwen der Engelsche Staatskerk, ook op werkdagen op vele uren open stond, en men er vrij in en uit kon gaan. Dit laatste deed onze Joseph wel eens, wjl hij toch veel vrijen tijd had. Nu gebeurde het, dat hij op een middag aan

... bereikte hij zonder moeite de hoofdkerk en den ingang, ... biz. 14

den maaltijd oom hoorde zeggen dat deze straks de stad uit moest, en eerst den volgenden dag zou terugkeeren. Hierop nu bouwde Joseph zijn plan, want hij wist dat er thans veel minder op hem zou gelet worden dan anders.

Toen oom was vertrokken en het avondeten gebruikt, wat destijds tamelijk vroeg geschiedde, sloop onze knaap, nadat het op straat stil was geworden, ongemerkt de deur uit. Met de straten en wegen goed bekend, bereikte hij zonder moeite of ongeval de hoofdkerk en den ingang, waardoor hij gewoonlijk binnenkwam. Van daar naar het orgel wist hij evengoed den weg als in het huis van zijn oom.

Hij zette zich op zijn gewone plaats en woonde den korten avonddienst bij. Van de weinige kerkbezoekers — in de week waren die zelden talrijk — had waarschijnlijk niemand hem opgemerkt. In plaats van nu na het eindigen van den dienst, gelijk de anderen, huiswaarts te gaan, bleef onze Joseph in de kerk, en hield zich doodstil tot hij geen geluid van eenigen voetstap meer hoorde en de deuren gesloten waren.

Toen stond hij zoo zacht mogelijk op en vond al tastende de trap, die, gelijk hij wist, naar het orgel leidde. Dat het stikdonker was hinderde hem natuurlijk in het minst niet. Nu bevond hij zich dan alleen op het orgel, dat hij steeds zoo vurig gewenscht had van nabij te leeren kennen. Voorzichtig betastte hij elk gedeelte, voor zoover het bereikbaar was, want het groote instrument was ten deele gesloten. Met de vingers ging hij over de toetsen, daarna kregen het pedaal en de balken een beurt, en om kort te gaan, geen gedeelte dat onder zijn bereik was bleef onbetast. Reeds nu werd hem veel duidelijk, dat hij vroeger nooit begrepen had.

Ettelijke uren had de arme, blinde jongen voor zijn onderzoek noodig. Toen was hij doodmoe en zou gaarne zijn heengegaan, doch hij wist dat de deuren gesloten waren. Gelukkig zouden ze, daar het midden in den zomer was, den volgenden morgen vroeg weer open gaan. In het orgel was een met kussens belegde bank, die voor den organist diende. Van den nood een deugd makende, legde onze jeugdige onderzoeker zich op die kussens neer en sliep weldra rustig in.

Den volgenden morgen vroeg ontwaakte Joseph na een gerusten, diepen slaap, doordat de kerkdeuren geopend werden. Hij wachtte zich wel zich te vertoonen, en sloop zoodra hij geen voetstappen meer hoorde, voorzichtig van het orgel af en verder de kerk uit naar huis.

Gelukkig wist hij goed den weg, zoodat hij zonder veel moeite de achterdeur van het huis bereikte, die meestal open bleef. Dus kon hij hier even ongemerkt binnen komen, als hij de kerk verlaten had. In der haast begaf hij zich naar zijn kamertje en legde zich te bed, alsof er dien nacht niets bijzonders was gebeurd. Op den gewonen tijd verscheen hij aan het ontbijt; oom was nog niet weergekeerd, en niemand vroeg verder iets. Zoo had Joseph allen tijd en gelegenheid om te overdenken, wat hij dien nacht had onderzocht, en meer en meer begreep hij hoe het vreemde ding, dat men orgel noemde, in elkaar zat.

Na veel nadenkens had hij zich eindelijk een voorstelling gemaakt, die later bleek juist te zijn. Hij sprak er over met oom, met een neef, met zijn makkers en al weer ging hem licht

op. Eén ding werd hem echter boven alles duidelijk. Hij moest ook weten, hoe de registers en de orgelpijpen werkten.

Hoè dat echter te weten te komen?

Er was zeker geen beter middel dan het persoonlijk te onderzoeken. Maar hoe?

Onverwachts werd hem daartoe de gelegenheid geopend. De onderwijzer der school waar hij, gelijk wij weten, vrijheid had op bepaalde tijden te komen, had eens bij het jaarlijksch schoolfeest gelegenheid gehad zich te overtuigen van Josephs bekwaamheid in het bespelen van zijn instrument. 't Gevolg daarvan was geweest, dat hij met den knaap in een gesprek was geraakt, dat al spoedig kwam op hetgeen Josephs gedachten bleef vervullen, hoe het groote orgel werkte.

Ook de onderwijzer was niet in staat onzen Joseph behoorlijk in te lichten, althans zoo, dat deze bevredigd was. Daar deze laatste dit niet onduidelijk liet merken, beloofde de meester er met den organist over te zullen spreken. Met dezen was hij goed bevriend, daar de onderwijzer, gelijk ook nu nog wel het geval is, tevens de zangmeester was van

het koor van knapen en meisjes, dat in de kerk zong, terwijl de organist het met zijn spel begeleidde.

De orgelspeler was aanstonds bereid den weetgierigen blinden knaap te helpen, en liet hem op een bepaald uur bij zich in de kerk komen, op een tijd dat er geen dienst was. Het geheele orgel werd nu ontsloten, alle gedeelten werden zooveel mogelijk aan Joseph gewezen, de werking van registers en pijpen hem verklaard, terwijl hij vrijelijk vragen kon naar al wat hij wenschte te weten. Zijn harmonica, dat werd hem duidelijk, was eigenlijk een orgel in het klein. Zeer dankbaar keerde hij huiswaarts, tevens niet weinig verblijd door de toezegging, dat hij zoo vaak het orgel bespeeld werd, vrij daar op mocht komen, om van alles nog beter begrip te krijgen.

Van dat verlof maakte de blinde een bijzonder trouw gebruik. Welke bedenkelijke gevolgen dit voor de rust der burgerij van Carlisle had zullen wij zien.

Vader Cats heeft zeer terecht gezegd:
 Het leeren moet niet zijn gedwongen;
 De lust moet zitten in den jongen.

Maar is die lust aanwezig, dan is het ook soms verbazend, hoe snel en zonder moeite dat leeren gaat, en hoe ver men het, onder Gods zegen, brengen kan.

Als gezegd maakte blinde Joseph een zeer trouw gebruik van het verlof hem gegeven om het orgelspel van nabij te hooren. Zelden sloeg hij een gelegenheid over en oom liet hem stil begaan en dacht bij zich zelf: wie weet waarvoor het nog goed is.

Dit zou in later dagen blijken.

Nog niet lang had Joseph als toehoorder het orgelspel trouw gevolgd, of hij begon niet alleen van het orgel maar ook van het spel een geheel juist denkbeeld te krijgen, en zou heel graag zelf eens zijn bekwaamheden als toonkunstenaar op het orgel hebben beproefd. Maar daarop was vooreerst geen kans. De organist zou het nooit hebben toegelaten.

Op een avond had de koster der Munsterkerk zich te bed begeven, na de deuren gesloten te hebben en lag in gerusten slaap, toen er gelui weerklonk van de oude bel, wier keten buiten hing. De koster verbaasde zich wie daar, even na middernacht, nog mocht zijn.

Hij haastte zich naar de deur, en riep eer hij opende:

„Wie daar?”

„Ik ben Willem Waller, uw buurman. Doe eens open.”

Geheel gerustgesteld ontsloot de koster zijn deur. Zijn buurman, die in der haast wat kleeren aangetrokken had, stond voor hem.

„Neem me niet kwalijk, Stevens,” sprak hij, „dat ik u uit den slaap haal. Maar er is onraad in de kerk.”

„In de kerk? Wat bedoelt ge?”

„Wel, ik was nu juist van plan naar bed te gaan, toen ik uit de kerk duidelijk een geluid hoorde, alsof het orgel werd bespeeld. Ik dacht dat ik het mij verbeeldde, en ging naar mijn bureu om te vragen of zij het ook gehoord hadden. En dat was zoo, schoon geen mensch begreep hoe midden in den nacht zoo iets mogelijk is. Ik dacht zoo, kunnen het ook booze geesten zijn, die in het orgel zitten. Ik heb gehoord, dat zoo iets wel eens meer gebeurt. Ik heb ook geen licht in de kerk gezien.”

De koster had te diep geslapen om iets

verdachts te hooren. Daar hij echter aan het spelen door booze geesten niet geloofde, zei hij:

„Kom eens mee, Waller, want hier hoor ik niets.”

Ze gingen nu beiden door de huisgang, en de koster ontsloot de deur, die uit zijn huis naar de kerk leidde.

't Was daarbinnen donker, maar niet stil. Want aanstonds vernamen beiden duidelijk de tonen van het groote orgel, die soms vrij luid ruischten door het groote kerkgebouw.

Verbaasd richtten zij hun blikken naar het orgel, voorzoover dat bij het schemerlicht te zien was. Doch dit maakte hen niet veel wijzer. De burens hadden dus wel goed gehoord. De koster begreep er niets van.

„Gaat ge mee,” vroeg hij, „dan zullen we samen eens onderzoeken, wie zoo bij nacht en ontijd de rust verstoort. Ik ben hier nu twintig jaar, maar zoo iets is mij nog nooit overkomen.”

Al hun moed bijeengarend, begaven de twee mannen zich naar het orgel, van waar de geheimzinnige tonen nog steeds door klonken.

De koster had zich van een lantaarn voorzien

en voorzichtigheidshalve zijn dikke wandelstok meegenomen. Zoo gingen ze er op af, terwijl

inmiddels ettelijke bureu, die mee het vreemde geluid hoorden, zich op straat hadden begeben

of uit de geopende vensters elkaar toeriepen, wat die muziek in den nacht toch beduiden mocht.

De koster was nu de orgeltrap genaderd. Voorzichtig bleef hij staan, en riep:

„Wie is daar op het orgel?”

Hij wachtte even, doch er kwam geen antwoord.

Hij herhaalde zijn geroep, doch weer vernam hij niets.

„Dan er op los!” zei de koster.

Nu gingen beiden de trap op, weldra betraden zij het orgel, de koster lichtte met de lantaarn rond; het schijnsel viel op . . . blinden Joseph! De knaap zat voor het speeltuig en speelde er wakker op los, als ware hij de organist, die den dienst leidde. Van het binnenkomen der twee had hij blijkbaar niets vernomen. Wel meende de koster, dat hij aan de andere zijde van het orgel iemand in den donker zag verdwijnen, doch hij ontgaf het zich.

Ziende dat zij met geen geesten, maar slechts met een knaap en nog wel den bekenden blinde te doen hadden, bekwamen de twee mannen van alle ontsteltenis. De koster trad

toe en legde de hand op Josephs schouder.

De jongen uitte een kreet van schrik, en staakte onmiddellijk zijn spel.

„Wat doe je hier?” vroeg de koster driftig. „Is dat een manier van doen; zoo'n burengerucht bij nacht te maken! En hoe durf je het wagen, zoo ongevraagd op het orgel te komen en te spelen?”

„En weet je wel, vriendje,” voegde de buurman er min geruststellend bij, „dat het je leelijk kan opbreken? Je hebt de rust in de buurt gestoord, je hebt zonder verlof eens anders eigendom gebruikt, je wordt bij nacht aange troffen op een plaats waar je niet behoort, — dus zal er heel wat kunnen zwaaien, als de politierechter er achter komt.”

Joseph doorleefde angstige oogenblikken. Gelukkig had hij aan de stem den koster herkend, die hij wist, dat hem niet ongenegen was, en wiens gramstorigheid al begon te minderen.

„Och mijnheer,” sprak Joseph smeekend, „vergeef me dat ik . . . .”

Op dit oogenblik werd er weer luid gebeld. Ook kon men duidelijk voetstappen en stemmen daarbuiten vernemen.

„Weet je wat, buurman,” sprak de kostèr, „ik zal den jongen meenemen in mijn huis. Ga jij naar buiten, want de buurt loopt uit, en zeg aan de vrienden wat er gebeurd is, en dat zij gerust weer naar bed kunnen gaan. Anders duurt de onrustigheid misschien wel den halven nacht.”

De buurman ging zijn boodschap doen, de koster nam Joseph mee, sloot weer de deur, en vroeg toen den knaap eens uit te leggen wat hij eigenlijk op het orgel was komen doen.

’t Viel onzen Joseph niet moeilijk daarvan uitlegging te geven. Hij vertelde van zijn harmonica, van zijn lust om te weten hoe het orgel in elkaar zat, en de vriendelijkheid van den organist, en ook dat hij, Joseph, zoo gaarne eens zelf het orgel zou bespelen. „Toen ik eenmaal wist,” zei de knaap, „hoe het orgel werkt, wilde ik ook eens beproeven, of ik nu de tonen kon voortbrengen. Maar ik wist dat niemand mij verlof daartoe zou geven. Daarom wou ik het in ’t geheim doen.”

„En begreep je dan niet dat het toch zou gehoord worden?” vroeg de koster, die ge-

roerd werd door het eenvoudig verhaal van den armen, blinden knaap.

„Wel een beetje,” zei Joseph, „en daarom begon ik met heel zacht te spelen. Maar het ging zoo goed en het klonk zoo mooi, dat ik eindelijk aan niets dan aan het spel dacht, en 't zoo luid deed dat de menschen het hoorden. Nu zal oom ook merken, dat ik 's nachts niet thuis ben geweest, en als dan nog de rechter het hoort” . . . .

En Joseph barstte uit in tranen.

„Vriend,” sprak de koster, „één ding moet ik nog van je weten. Er moet je toch iemand geholpen hebben, om het orgel te trappen. Wie was dat, en waar is hij.”

Op Joseph's gezicht kwam een smeekende uitdrukking als wilde hij zeggen: ik kan een vriend niet verklappen die mij geholpen heeft. De man scheen daar wel iets van te begrijpen, en vroeg niet verder, maar zei: „dat kan later wel.” Josephs oogen waren nog steeds be- traand, doch hij zei niets.

„Kom jongen,” sprak de koster goedgehartig, „wees nu maar bedaard. Het zal zoo'n vaart niet loopen. Maar haal voortaan niet meer

zulke dwaze streken uit, want anders kon het wel eens mis worden. Met je oom zal ik spreken, in de hoop dat hij 't je vergeven zal, dat je zoo de vrijheid hebt misbruikt. En de rechter zal er ook wel buiten blijven. Maar weet je, wie het hooren zal? De Deken ¹⁾, en dat kon wel eens ten gevolge hebben, dat je voortaan geen voet meer op het orgel mocht zetten. Maar nu gaan we rusten; je hebt ons leelijk gestoord. Heb je soms nog honger?"

Joseph kon niet goed neen zeggen. Hij kreeg een stuk brood, at het haastig op, en kreeg toen voor dien nacht een slaappleats bij den koster. De helper had blijkbaar intuschen gelegenheid gevonden te ontsnappen. Wel bood Joseph, voor wien dag en nacht gelijk waren, aan naar huis te gaan. Maar de koster zei terecht: „Jongen, dat zou allicht weer burengerucht geven en je hebt al genoeg op je kerfstok. Morgen echter kun je gaan.”

En zoo geschiedde. 't Was juist geen lieflijke ontvangst, die Joseph verbeidde. Want

¹⁾ Een priester van de Engelsche kerk, die het opzicht heeft over de kerkelijke zaken.

oom had de afwezigheid van den knaap laat in den nacht bemerkt, en was doodelijk ongerust hem gaan zoeken. Thans moest Joseph alles opbiechten, en 't gevolg was een niet onverdiende straf van acht dagen te moeten thuiszitten, iets waar de knaap altijd bijzonder veel tegen had. Doch oom zei: „Wie 's nachts er uitloopt, moet dan maar overdag thuis blijven.”

III.

TOT EEN DOEL.

Wat te voorzien was gebeurde.

Op een morgen kreeg oom de boodschap, dat de deken der Munsterkerk blinden Joseph wenschte te spreken. Oom begreep, toen hij dat hoorde, best, waarover het gesprek loopen zou, en dat haalde Joseph al aanstonds een nieuwe, ernstige berisping op den hals. Doch de zaak lag er eenmaal toe, en met een kloppend hart ging Joseph door oom begeleid naar den grooten heer.

De deken, die medelijden met den armen blinden knaap kreeg, zoodra hij hem zag, ontving beiden zeer vriendelijk. Eerst had de kerkvoogd een kort afzonderlijk gesprek met oom, terwijl Joseph zoolang in een andere kamer vertoefde. Eindelijk werd hij binnenge-roepen. Oom kon vertrekken.

„Vriend,” zei de deken, „ik heb ernstige klachten over je gekregen. Je zijt 's nachts in de kerk geweest, en hebt er het orgel bespeeld, zoodat heel de buurt door het ongewone geluid op dat late uur in opschudding kwam. Hoe ben je nu zoo laat nog in de kerk gekomen, en wat bewoog je toch te gaan orgelspelen, op een tijd dat iedereen moet rusten? Bovendien, je wist toch wel, dat alleen de organist dat orgel mag behandelen, of dat hij aan anderen eerst verlof moet geven?”

Nu deed Joseph den deken een verhaal, ongeveer gelijk aan dat hetwelk de koster van hem gehoord had, terwijl hij schrander genoeg was om den deken vooral duidelijk te maken, dat hij niet bij nacht en ontijd de kerk was binnengedrongen, maar eenvoudig

was gebleven toen de anderen heengingen. „Ik bedoelde niets kwaads,” zei Joseph; „ik wilde alleen maar zoo gaarne weten, of ik van het orgel nu het rechte begrip had, en of ik er ook zelf geluid uit kon voortbrengen zoo goed als uit de harmonica.”

Toen volgde een lang gesprek, waarin de deken allerlei vernam omtrent Josephs levensomstandigheden, en al spoedig begreep, dat de knaap in zijn ongelukkig lot zeker meer steun dan bestraffing behoefde. Ook werd Joseph weer gevraagd, wie toch als orgeltrapper had dienst gedaan. Doch ook nu gaf de knaap hierop geen antwoord. Gelukkig drong de deken niet verder aan. Trouwens, naar 't schijnt heeft onze Joseph dat geheim nooit verklapt, of wellicht eerst toen de zaak geen kwaad meer kon. Ten slotte sprak de deken:

„Je hebt onvoorzichtig gehandeld door zoo des nachts met je spel de buurt te verschrikken, en ik vrees ook dat onze organist alles behalve goed zal vinden wat je gedaan hebt. Het orgel in de hoofdkerk van Carlisle is wijd en zijd beroemd. Maar een ongeoefende hand kan er heel licht het een en ander aan be-

derven, wat je zeker niet geweten hebt. In alle geval moet natuurlijk het spelen bij nacht voorgoed uit zijn, en dan spreken wij daarover niet verder. Ik zal onzen orgelspeler vragen, het je niet kwalijk te nemen, maar je moogt zelf je ook wel bij hem verontschuldigen, en als dat in orde is, wil ik nog wel iets doen: Heb je geen bekenden of vrienden, die een huisorgel bezitten?"

„Nee, eerwaarde heer,” zei Joseph, „zoo rijk is geen van onze kennissen.”

Dat was ook in letterlijken zin waar, want orgels waren destijds zeer duur, en groot van omvang, zoodat alleen rijke lieden, ruim behuisd, zich de weelde konden veroorloven zulk een speeltuig aan te schaffen.

„Nu,” vervolgde de goedgehartige deken, „ik geef je verlof, als de organist er niet tegen heeft, zoo dikwijls als je wilt op het orgel te komen en er eens op te spelen ook.”

Hoe blij Joseph met dit verlof was laat zich begrijpen. Hij dankte den vriendelijken kerkvoogd, ging toen blij huiswaarts, maar had reeds een uur later, schoon onverzeld, het huis van den organist weten te vinden.

Ook de ontvangst bij dezen viel Joseph zeer mee. Want toen hij zijn verontschuldiging had gemaakt over zijn onvoorzichtige daad, sprak de organist: „Je hadt wijzer kunnen handelen dat is zeker, maar het gaat je als mij, muziek is je lust en leven, en daarom zal ik het maar door de vingers zien. Er is gelukkig niets bedorven dan de nachtrust van onzen goeden koster en zijn bureu.”

Nu vertelde Joseph welk verlot hij van den deken had verkregen. Doch de organist zei: „De eerwaarde heer heeft blijkbaar van orgels weinig verstand. Je zoudt aan dat spel niet veel hebben, zonder goed onderwijs, en misschien het mooie instrument nog bederven daarbij. We moeten zien of er niets op te vinden is. Maar geen mensch kan het muziekonderwijs beginnen op een van de grootste orgels in ons land.”

Dat was begrijpelijk. Doch wie het mindere niet heeft, is blij als hij zich met het beste mag behelpen, zoo zei oom, toen Joseph hem het gesprek met den deken verhaalde. Oom echter wist ook geen raad, wat hem te meer speet, daar telkens de vraag bij hem opkwam,

wat er toch van zijn neef worden moest. Hoe zou hij, de blinde, later aan den kost komen? De man wist ook dat niet, en zou nu heel graag gezien hebben, dat Joseph bij zijn aanleg voor muziek, daarin mettertijd een bestaan vond, doch hoe?

Maar bij den Heer zijn wegen en middelen, ook als wij ze niet hebben of weten. Dat wist oom wèl, en zoo kon hij dan de toekomst van zijn ongelukkigen neef gerust in Gods handen stellen en Hem de zaak aanbevelen.

Al waren er destijds heel weinig nieuwsbladen, en al zette men ook niet, gelijk thans, zelfs de geringste voorvallen in de krant, toch was het gebeurde bij nacht in de hoofdkerk ook ver buiten de buurt bekend geworden. De een had er om gelachen, de ander het een dwazen streck genoemd, maar blinde Joseph was er nog meer bekend door geworden dan hij reeds was.

Op zekeren dag liep de knaap, als gewoonlijk, met zijn stokje tastende, door de straten van Carlisle, toen hem een heer voorbij kwam, die, den blinden jongen ziende, een oogenblik

staan bleef en hem opmerkzaam en met medelijden beschouwde.

„Weet u ook, mijnheer, wie die jongen is?”

vroeg de heer aan een winkelier, die aan de deur zijner woning stond.

„Jawel, mijnheer,” was het antwoord, „dat

is Joseph

Strong of anders gezeid blinde Joseph, zooals ze hem hier noemen.

’t Is een aardige jongen, wel jammer dat hij blind is, zou men zoo zeggen. Hij speelt dikwijls heel mooi voor ons op de harmonica. Een jaar geleden heeft hij ook eens zijn kunst beproefd op ons groot orgel, daar ginder in de kerk. Dat was bij nacht en bracht heel de buurt in opschudding. U hebt daar misschien wel van gehoord.”

„O, is hij dat,” zei de ander. „Ja, ja; ik dank u wel.”

De heer vervolgde zijn weg, doch na eenige oogenblikken keerde hij terug, en vroeg aan den winkelier waar Joseph woonde. Dat werd hem beduid, en de onbekende begaf zich daarop naar het aangewezen huis.

Hij vond er oom, die druk in de bezigheden en niet weinig verbaasd was, toen een deftig heer zoo belangstellend naar den blinden neef kwam vragen, en oplettend luisterde naar al wat hem omtrent blinden Joseph werd meegedeeld.

„En wat denkt ge nu wel van den jongen te maken?” vroeg de heer eindelijk.

„Dat weet ik niet, mijnheer,” zei oom. „Wat zal men met een blinde beginnen? Toch zou ik hem niet graag zoo zien opgroeien, dat hij zijn leven lang anderen tot last was. Ik heb in der tijd de zorg voor hem op mij genomen, omdat ik niet wilde dat hij van de armen zou worden grootgebracht. En liefst zag ik, dat hij mettertijd zich zelf kon helpen. De Heere God zal er mij, hoop ik, den weg toe wijzen.”

„Juist zoo,” sprak de bezoeker, „en ik geloof dat die weg eigenlijk al aangewezen is. De jongen heeft blijkbaar lust tot muziek en 't beste zou zijn hem daarin zoover te brengen, dat hij zijn eigen brood kan verdienen.”

„Zeker, mijnheer; maar eer hij zoover is, móet hij veel leeren. Dat kost geld. En dat heb ik niet. Ik heb tot nog toe mijn neef onderhouden, maar veel meer kan ik ook al niet doen.”

„Nu,” zei de heer, „dan wil ik zien wat ik doen kan. Ik heb van Joseph dikwijls gehoord, en weet ook wat onlangs in de kerk is voorgevallen. Maar ik had den jongen nooit gezien. Het trof mij zooals hij daar loopt, blind en hulpbehoevend en toch vroolijk en wel. Als ik mijn doel bereik, hoort ge meer van mij.”

Dit laatste gebeurde nog spoediger dan oom, die aan Joseph niets van het bezoek had gezegd, had durven hopen.

De heer, een geneesheer te Carlisle en een man die God vreesde en zijn naaste liefhad, deed in de zaak wat hij kon, en met spoed. Zelf was hij niet rijk en kon niet zooveel doen voor anderen als hij wel wilde. Doch hij bezat

vele bekenden en vrienden, en tot dezen richtte hij zich nu, vertelde hun van blinden Joseph, en vroeg hun hem te helpen om iets voor den knaap te doen. Meer dan een verklaarde zich hiertoe bereid. Zelfs de deken der stad deed mee.

En zoo kon dan de vriendelijke geneesheer, reeds enkele weken na zijn eerste bezoek een tweede aan oom brengen, en tegelijk het heuglijk bericht, dat voor Joseph's opleiding zooveel mogelijk zou worden gezorgd. Men wist een zeer bekwamen muzikmeester, en zou hem voorstellen den blinden knaap zoo mogelijk in het orgelspel te bekwamen; het geld daarvoor was bijeen.

Dat oom niet weinig verblijd was, begrijpt ge. Zoo was dan voor zijn neef een toekomst geopend. Hij bedankte den vriendelijken dokter recht hartelijk, en stemde gaarne toe, toen deze vroeg, of hij nu Joseph zelf ook eens kon spreken, die tot nog toe van al de schoone plannen niets wist. 't Zou echter blijken dat, hoe goed menschen het ook bedoelen en hoe wijs zij meenen het overlegd te hebben, toch hun berekeningen kunnen missen en het ten slotte de Heer is die den wil leidt en de daad bepaalt.

Toen de geneesheer voor den blinden knaap zat, gevoelde hij weer hetzelfde innig medelijden in zich opkomen als eerst. 't Deed hem goed een blijde boodschap te kunnen brengen. Hij vertelde Joseph wat hij van hem gehoord had, welk plan er nu gemaakt was, en vroeg ten slotte of hij dat nu niet heerlijk vond. Reeds zeer spoedig konden de lessen beginnen.

Het viel den goeden dokter wel een weinig of misschien zelfs zeer veel tegen, dat Joseph nu niet juist een bepaald blij gezicht zette. maar scheen te aarzelen eer hij antwoordde. Eindelijk sprak de blinde:

„Zou het niet veel te moeilijk voor mij zijn, mijnheer? Ik heb bijna niets op school kunnen leeren, omdat ik blind ben, zooals u ziet. Misschien zou het bij den muziekmeester net zoo gaan.”

„Daar hebben we ook aan gedacht,” antwoordde de bezoeker vriendelijk. „Maar ik geloof niet, dat het een bezwaar is, dat men niet overkomen kan. Immers er zijn een aantal blinden, die het tamelijk ver hebben gebracht in de muziek, en je hebt immers ook zonder hulp op de harmonica leeren spelen en kunt

ook op het orgel al wat terecht; dat is immers zoo?"

„Ja mijnheer," antwoordde Joseph, blijkbaar verlegen, „maar ik vrees toch, dat het zoo niet gaan zal."

„Zoo! zou je dan wat anders willen?"

Joseph zweeg.

„Nu, zeg het maar."

„Och, mijnheer," zei Joseph, „ik zou zoo graag zelf orgels maken, als ik dat leeren kon. Zou dat gaan, denkt u?"

Op die vraag was de goede dokter niet verdacht. 't Was hem dan ook onmogelijk er antwoord op te geven. Hij zei echter vriendelijk:

„Ik zal er eens over denken. We zullen zien. 't Kan de weg des Heeren zijn."

Zoo bleek het later ook te wezen.

Toen de geneesheer aan zijn vrienden vroeg, hoe nu te handelen, lieten zij dat gaarne aan zijn wijsheid over. 't Was gelukkig dat hij geleerd had die bij God te zoeken. Er werd nog eens met Joseph gesproken, kundige menschen werden geraadpleegd en ten slotte besloten te beproeven, of de wensch van den knaap uitvoerbaar zou zijn.

Na een jaar was dat beslist.

Joseph werd in de leer gedaan bij een zeer knap orgelmaker, die voor de moeite, welke hij moest nemen, om zulk een blinden leerling te onderwijzen, behoorlijk werd betaald, maar ook zijn niet lichte taak met groote liefde en met geduld verrichtte. Zelden had hij zulk een oplettenden, ijverigen leerling gehad als Joseph, die nu niet meer bij oom maar bij zijn leermeester inwoonde. 't Bleek weldra, dat de knaap, schoon blind, in het vak grooter vorderingen maakte dan menig ziende in zijn geval. Zijn weldoeners beleefden er genoeg van, en lieten hem gaarne zich verder bekwamen.

Joseph Strong is een der meest vermaarde orgelmakers van Engeland geworden. Mettertijd verdiende hij veel geld, doch hij bleef nederig, ijverig in al zijn doen. In 's Heeren weg was hij wonderlijk geleid. En nog heden ten dage begeleidt menig orgel, door hem gebouwd; het gezang der Gemeente, die den naam des Allerhoogsten prijst, Hij die gaven en krachten schenkt — maar ook wil, dat wij ze besteden Hem ter eer.
